

MEDIJI O ZDRAVSTVU

utorak, 24. maj 2022.godine

BLIC- JAJNE ĆELIJE ĆE NAM STIZATI IZ ŠPANIJE? Oplodnja doniranim reproduktivnim ćelijama će biti moguća na klinikama u Srbiji

BLIC- "UGROŽEN IM JE I ŽIVOT" U Srbiji trenutno nema pilula za abortus, a pojedini ih nabavljaju u inostranstvu i piju na svoju ruku

B92- Norovirus – pogađa sve ljude, lako se prenosi, a zarazni ste i nakon ozdravljenja

DANAS- Trkulja: Očekujemo proširenje liste lekova do kraja godine

JAJNE ĆELIJE ĆE NAM STIZATI IZ ŠPANIJE? Oplodnja doniranim reproduktivnim ćelijama će biti moguća na klinikama u Srbiji

Prve donorske reproduktivne ćelije u Srbiju bi mogle da stignu iz banke jajnih ćelija i spermatozoida u Španiji. To će omogućiti parovima koji sada odlaze na biomedicinski potpomognutu oplodnju sa doniranim reproduktivnim ćelijama, u najvećem broju u Češku, Grčku i Severnu Makedoniju, da tu proceduru urade u klinikama u Srbiji.

U početku će donorske ćelije, isto kao i u inostranstvu, morati sami da finansiraju, mada postoji mogućnost, kako nam je potvrđeno, da se kasnije i to uvrsti u troškove koje, kao i postupke BMPO, po utvrđenim kriterijumima, pokriva zdravstveno osiguranje, pišu Novosti.

Docent Predrag Sazdanović, državni sekretar u Ministarstvu zdravlja, otkriva, za "Novosti", da su pregovori sa bankom reproduktivnih ćelija iz Španije u završnoj fazi.

- Očekujemo da će za dve nedelje biti potpisani ugovor sa bankom iz Španije, a kasnije, prema sličnom modelu sa još dve banke u Danskoj, sa kojima, takođe, pregovaramo - kaže dr Sazdanović.

Finalni elementi ugovora se još utvrđuju, pa se prema rečima dr Sazdanovića, još ne zna finansijska konstrukcija za korišćenje reproduktivnih ćelija. Sa bankom u Španiji, a kasnije verovatno i sa dve u Danskoj, ugovor će potpisati Klinika za ginekologiju i akušerstvo Univerzitetskog kliničkog centra, u okviru koje od 2018. godine postoji banka reproduktivnih ćelija ali, nažalost, u Srbiji nema donora.

Prema nezvaničnim saznanjima, Upravi za biomedicinu do sada je podneto oko 100 zahteva za uvoz reproduktivnih ćelija, ali će oni, ako podnosioci ispunjavaju kriterijume, moći da se realizuju tek kada se institucionalizuje uvoz spermatozoida i jajnih ćelija.

- Uvoz i izvoz reproduktivnih ćelija, tkiva i organa strogo je definisan našim zakonom, kao i evropskim direktivama, i to je razlog što dugo traju pregovori sa inostranim bankama reproduktivnih ćelija - kaže docent Sazdanović: "Saradnja sa međunarodnim bankama predstavlja kvalitativni iskorak u BMPO i pomoć parovima, kod kojih je registrovan izostanak reproduktivnih ćelija, odnosno spermatozoida ili jajnih ćelija. Za početak će korisnici ćelije iz uvoza sami plaćati, a nakon izvesnog vremena, kada se proceni epidemiološki status ovakvih zdravstvenih potreba, može se preći na plaćanje o trošku Republičkog fonda zdravstvenog osiguranja".

U stranim klinikama, bilo da idu u Češku, Grčku ili Makedoniju, parovi iz Srbije, ili žene bez partnera, kojima je od 2019. godine u Srbiji takođe omogućena vantelesna o trošku države, donaciju spermatozoida plaćaju oko 500, a jajnih ćelija oko 3.000 evra, plus troškove samog postupka BMPO. Sada će, ako se reproduktivni materijal uvozi, postupak biti jeftiniji, jer do navršene 42. godine žene, ako su ispunjeni i medicinski kriterijumi, vantelesnu finansira država, a plaćaće se dodatno samo jajna ćelija ili spermatozoidi. Ranije je najavljeno da će starosna granica za VTO o trošku osiguranja biti pomerena na 45. godina, ali to još nije definisano pravilnikom.

- Uspostavljanjem zvanične saradnje sa stranim donorskim bankama izbegava se potreba da se parovi iz Srbije od steriliteta leče u centrima za BMPO u Pragu ili Solunu, gde su do sada najčešće išli - kaže docent Sazdanović: "U strogo indikovanim slučajevima, po evropskim pravilima, koja su integrisana i u naš zakon, primenjuvaće se isključivo trajno nepoznato donorstvo".

Za konkretan par, reproduktivni materijal će, u specifičnim, kontrolisanim uslovima, stizati u banku pri Klinici za ginekologiju i akušerstvo UKCS, a par će onda moći da ga koristi u državnim i svim privatnim klinikama za BMPO koje imaju ugovor sa RFZO. Na tom spisku je za ovu godinu 13 privatnih klinika.

Prema evropskoj regulativi, a i prema našem Zakonu o BMPO, prati se svaka donacija, što znači da reproduktivni materijal jednog donora ne može biti korišćen više puta u istoj zemlji. Znači, različiti primaoci ne mogu dobiti materijal istog donora. Samo u slučaju da se sa donorskim materijalom ostvari trudnoća i rodi dete, i da recimo majka želi još potomaka, može se koristiti sperma istog donora. Ali, ako posle prvog ne želi još dece, preostali materijal se uništava.

"UGROŽEN IM JE I ŽIVOT" U Srbiji trenutno nema pilula za abortus, a pojedini ih nabavljuju u inostranstvu i piju na svoju ruku

Poražavajuću činjenicu da je abortus u Srbiji i dalje najčešći vid kontracepcije obelodanili su srpski lekari, a prema poslednjem izveštaju Instituta za javno zdravje "Dr Milan Jovanović Batut" iz 2020. godine, u Srbiji su zvanično prijavljena 11.584 abortusa za godinu dana, mada se veruje da je ta brojka mnogo veća jer namerne prekide trudnoće rade i privatne klinike, a u ruralnim sredina i kojekakve babe po kućama.

U Srbiji je, inače, od 2017. godine bila dostupna pilula za abortus, koja je ujedno i najbezbednija, ali je sada trenutno nema.

Prof. dr Ana Mitrović Jovanović, načelnica dnevne bolnice u GAK "Narodni front", kaže da se osim hirurški, abortus može uraditi medikamentno (lekovima) i instilacijom - ubrizgavanjem hipertonog rastvora u plodovu vodu, što izaziva kontrakcije i spontani pobačaj.

- Kod svih pacijentkinja koje žele prekid u ranoj trudnoći (do sedme nedelje) savetuje se prekid trudnoće lekovima (ukoliko nema kontraindikacija), s obzirom na to da kod ove procedure nema anestezije, invazivnih procedura i primene antibiotika, a komplikacije su ređe pa se tako čuva reproduktivno i opšte zdravlje žene.

Ona dodaje da su medicinske kontraindikacije za abortus lekovima (kombinacija antiprogesterona i prostaglandina) problemi s porfirijom u porodici (poremećaj metabolizma), problem s nadbubrežnom žlezdom, težak oblik astme, kao i teški poremećaji funkcije bubrega i jetre.

- Kod ove intervencije - medikamentoznog prekida, pacijentkinji se radi pregled u dnevnoj bolnici GAK "Narodni front" i konstatuje da li je trudnoća u materici i kolika je starost trudnoće, a zatim se s njom obavlja razgovor i ukazuje na sve aspekte prekida trudnoće, kao i da se pacijentkinja pokuša odgovoriti od abortusa ukoliko nije sigurna u svoju odluku. Ako se iz razgovora zaključi da nema pomenutih medicinskih kontraindikacija za ovaj način prekida trudnoće, pacijentkinji se daju lekovi, koje popije (antiprogesteron), posle čega odlazi kući, da bi se za 48 sati vratila na kliniku, kad dobija drugi lek (prostaglandin) i na klinici provodi tri do četiri sata, jer u tom periodu se očekuju jači bolovi i obilnije krvarenje. Posle toga ide kući i dolazi na kontrolu za tri nedelje. U narednim danima ima krvarenje koje je kao obilniji menstrualni ciklus.

Prof. dr Ana Mitrović Jovanović kaže da su oni prva ustanova koja je zvanično pre pet godina uvela ovaj metod uz korišćenje zvaničnih i odobrenih lekova za ovu jasno definisani proceduru, sa ciljem da se zaštiti zdravlje pacijentkinja i pomogne im se da reše svoj problem.

- Nažalost, već više meseci ne možemo da radimo ovu proceduru jer na tržištu u Srbiji nema ovih lekova u legalnom uvozu (firma koja je uvozila je izgubila dozvolu jer blagovremeno nisu predali potrebnu dokumentaciju za obnovu dozvole). Agencija za lekove nam pomaže da prevaziđemo nastali problem i da se ubrza mogućnost da lekovi koji su provereni i koji imaju odobrenu indikaciju za medikamentozni abortus budu dostupni našim pacijentkinjama - objasnila je i dodala da je cena tog prekida bila 25.000 dinara.

Agenciji za lekove obratili smo se s pitanjem da li će tog leka uskoro biti ponovo u Srbiji, ali do zaključenja ovog broja nismo dobili odgovor.

Komplikacije najčešće kod hirurškog prekida

Ginekolog prof. dr Ana Mitrović Jovanović kaže da svaki prekid trudnoće nosi rizik od komplikacija, koje u retkim slučajevima mogu biti i fatalne po pacijentkinju, ali su komplikacije češće kod hirurškog prekida.

- Pacijentkinja može imati i komplikacije poput: infekcije, krvarenja, potrebe za ponovnom revizijom zbog zaostalog tkiva, povrede organa, materice, bešike, creva, krvnih sudova i oštećenje kvaliteta grlića posle mehaničke dilatacije kod hirurškog prekida, zapaljenja sluzokože materice, jajovoda, jajnika, pelvičnu inflamatornu bolest, sterilitet, sepsu, šok... - rekla je dr Mitrović Jovanović i dodala da ukoliko posle abortusa (bez obzira na metod) pacijentkinja ima krvarenja koja su obilna, bolove, temperaturu i bilo koje druge tegobe, treba bi da se javi na kliniku u dežurnu službu odmah.

Prema rečima naše sagovornice, ono što najviše zabrinjava jeste to što neke žene koje žele da abortiraju pomoću pilule, pošto je trenutno nema u Srbiji, nabavljaju je iz drugih zemalja i tako ugrožavaju sebe.

- Svesni smo činjenice da na svoju odgovornost pacijentkinje lekove nabavljaju u zemljama u okruženju i koriste ih za ovu namenu. Način ulaska tih lekova u Srbiju mimo zvanične procedure ugrožava sve one koji pribegavaju ovom metodu i apelujemo da to ne rade. Primena ovih lekova bez lekarske kontrole može ugroziti zdravlje, dovesti do problema s disanjem, gastrointestinalnih tegoba, jakih bolova i povraćanja, problema s krvarenjem i iskrvarenjem. Ukoliko ginekolog nije procenio da li je trudnoća u

materici i da li je starost trudnoće adekvatna te da je primena lekova bezbedna, odnosno s minimalnim rizikom, pilula može ugroziti i život, recimo ako se radi o vanmateričnoj trudnoći, a pacijentkinja popije samoinicijativno ove lekove.

The screenshot shows a news article titled "Norovirus – pogađa sve ljudе, lako se prenosi, a zarazni ste i nakon ozdravljenja". The article discusses the spread of norovirus, mentioning that it can affect children and adults, and that it can be transmitted even after recovery. It includes a photo of a gloved hand holding a vial labeled "NOR VIRUS VACCINE". The B92 logo is visible at the top right, and there are social media sharing options below the headline.

Norovirus – pogađa sve ljudе, lako se prenosi, a zarazni ste i nakon ozdravljenja

Zbog tegoba izazvanih norovirusom, osnovci i nastavnici prekinuli su rekreativnu nastavu i vratili se u Beograd. Ovaj virus jednako pogađa i decu i odrasle, a vrlo lako se prenosi.

Norovirus je virus koji izaziva takozvani stomačni grip, veoma je zarazan i lako se prenosi. Bolest se može javiti više puta u toku života, a dobija se preko kontaminirane hrane ili pića, dodirivanjem predmeta i površina koji su kontaminirani norovirusom, kontaktom sa osobom koja je zaražena, kao i udisanjem čestica virusa iz sadržaja koji je obolela osoba povratila.

Simptomi

Znaci zaraze norovirusom javljaju se od 24 sata do 48 sati posle kontakta sa patogenom, a u nekim slučajevima taj vremenski okvir je skraćen na 12 sati. Simptomi koji mogu da ukažu na infekciju norovirusom su povraćanje, dijareja, bolovi u stomaku, groznica, glavobolja, kao i bolovi u celom telu.

Ukoliko su povraćanje i dijareja izraženiji, to može da dovede do dehidratacije, što dodatno izaziva suvoću usta i osećaj vrtoglavice, a kod sasvim male dece još i razdražljivost, pospanost i plač bez suza.

Trajanje bolesti i lečenje

Infekcija norovirusom u proseku traje od 24 do 72 sata, a lečenje podrazumeva unos veće količine tečnosti i odmaranje. Farmaceutski lek ne postoji. Velika je greška davati pacijentima antibiotike, jer oni neće pomoći u saniranju ovog stanja.

Osobama koje nisu u stanju da unesu veću količinu tečnosti tokom trajanja infekcije neophodan je bolnički tretman.

Koliko dugo je pacijent zarazan po okolinu?

Osobe koje se zaraze norovirusom infektivne su od trenutka dobijanja prvih simptoma do najmanje tri dana posle ozdravljenja. Zato se preporučuje da osobe koje su bile inficirane norovirusom tri dana ne pripremaju hranu za sebe i svoje ukućane.

U nekim slučajevima moguće je da pacijent inficiran norovirusom bude zarazan i 14 dana posle ozdravljenja.

Mere prevencije

Pažljivo pranje voća i povrća, čišćenje prostora u kom se boravi, kao i redovno pranje ruku topлом vodom i sapunom mogu da preveniraju infekciju norovirusom. Ukoliko delite životni prostor sa osobom koja je inficirana, odmah uklonite i operite vrućom vodom odeću koju pacijent koristi, redovno provetrajte prostorije i dezinfikujte površine i predmete preparatom na bazi hlora.

A screenshot of a news article from the website 'danasa.rs'. The title of the article is 'Trkulja: Očekujemo proširenje liste lekova do kraja godine'. The article features a large image of various colorful tablets and capsules. The page includes a sidebar with links to other news categories like 'Najnovije', 'Vesti', 'Na lokalu', etc., and a weather forecast for Belgrade showing 23°C and 'Cloudy' conditions.

Trkulja: Očekujemo proširenje liste lekova do kraja godine

Dostupnost inovativnih lekova našim osiguranicima kroz listu lekova i dalje nije na nivou na kojem bi mogla i morala da bude. Usled dugog niza godina sredinom prethodne decenije tokom kojih ni jedan inovativni lek nije stavljen na listu lekova mi danas i dalje dosta zaostajemo za zemljama našeg neposrednog regiona kao što su recimo Bugarska, Rumunija ili Hrvatska, kaže Bojan Trkulja, direktor

Udruženja proizvođača inovativnih lekova „Inovia“ navodeći da će prvi inovativni medikamenti biti dostupni građanima u junu.

Međutim, od onoga gde smo trenutno po tom pitanju, mnogo je važnije kakva je perspektiva i ako posmatramo trendove u prethodnih nekoliko godina, puno je razloga za optimizam. Pre svega, zato što je u našoj zemlji danas prepoznat značaj inovativnih terapija i što je država na čelu sa Republičkim fondom zdravstvenog osiguranja pokrenula proces ozbiljnog investiranja u inovativne lekove, kaže Trkulja, direktor Udruženja proizvođača inovativnih lekova „Inovia“.

Prema njegovim rečima, pre tri godine napravljena je prva petogodišnja projekcija ulaganja u inovativne terapije, sa ciljem da se što je moguće pre približimo onim zemljama sa kojima se možemo porebiti, kao što su spomenute Bugarska, Rumunija ili Hrvatska.

Zahvaljujući tom planu, koji je do sada u potpunosti realizovan, značajna sredstva su već uložena u ulazak ovih medikamenata na listu lekova – upravo je u toku završetak procedure javnih nabavki za 26 novih terapija koje bi od narednog meseca trebalo da postanu dostupne našim osiguranicima – ali još važnije, sa takvom politikom će se nastaviti i u narednom periodu.

Republički fond za zdravstveno osiguranje usvojio je novu listu lekova na koju je stavljeni 26 inovativnih medikamenata. Kako je rekla direktorka RFZO Sanja Radojević Škodrić to su najsavremeniji lekovi za lečenje malignih bolesti, dijabetesa, hepatitisa C, multiple skleroze.

„Nova lista lekova je do sada najveće finansijsko ulaganje od kada su uvedeni inovativni lekovi – 53 miliona evra“.

Na toj listi se nalazi najsavremenija terapija kako za maligne, tako i za nemaligne bolesti.

„Od malignih bolesti savremena terapija je stavljena za karcinom bubrega, debelog creva, dojke, jajnika, štitaste žlezde, kao i za hroničnu limfocitnu leukemiju“, rekla je nedavno Radojević Škodrić.

„Pre isteka ove kalendarske godine zato očekujemo još jedno značajno proširenje liste lekova inovativnim terapijama, što su u svojim javnim nastupima više puta potvrdili i zvaničnici Fonda. Od izuzetnog je značaja da taj proces redovnog zanavljanja liste lekova inovativnim terapijama postane automatizovan, kako nikad više ne bi došli u situaciju u kojoj smo bili do pre pet godina. Smatramo da je najbolji način da se to postigne formiranjem izdvojene budžetske linije namenjene finansiranju ulaska inovativnih lekova na listu lekova, kao što je to već slučaj u nizu evropskih zemalja“, objašnjava Trkulja.

Prema njegovim rečima, plansko, održivo finansiranje ovih ključnih lekova predstavlja najbolje rešenje za sve – država može dugoročno da planira sredstva neophodna za ulaganje, kompanije dobijaju višegodišnju predvidljivost poslovanja a osiguranicima je zagarantovano da svi oni najbolji inovativni lekovi koji se pojave u svetu imaju prolaznost i na našu listu lekova.

„Uprkos medicinskom napretku koji je postignut poslednjih decenija, još uvek nije moguće izlečiti mnoge bolesti i upravo zbog toga inovativne farmaceutske kompanije nastavljaju da svake godine ulažu značajna sredstva u razvoj inovativnih lekova koji donose prednost u odnosu na danas poznate terapije.

Zahvaljujući svom sastavu, mehanizmu dejstva i formulaciji, inovativni lekovi postižu sjajne rezultate u različitim terapijskim oblastima – poboljšavaju kvalitet života pacijenata, povećavaju šanse za preživljavanje i izlečenje, značajno smanjuju stope mortaliteta, omogućavaju lečenje van bolnice. Na taj način, inovativni lekovi ne samo da doprinose uspehu lečenja i većem kvalitetu života pacijenata, već su i od velike koristi za privredu, kroz uštede koje donosi efikasnije lečenje“, navodi Trkulja.